

Asia: VN/650/2022

Lausuntopyyntö toimeentulotukilain uudistamiseen liittyvästä hallituksen esityksestä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Hämeenlinnan kaupungin lausunto toimeentulotukilain uudistamiseen liittyvästä hallituksen esityksestä

Yleiset huomiot

Lakiesityksessä kiinnitetään erityistä huomiota toimeentulotuen saavutettavuuteen ja vaikeassa asemassa olevien ihmisten mahdollisuuteen hakea ja saada toimeentulotukea. Pidämme tärkeänä sitä, että toimeentulotukilaki ymmärretään lain tasolla sosiaalipalveluksi, johon perustoimeentulotuenkin osalta liittyy aina yksilökohtaista harkintaa ja asiakkaan kokonaisvaltaisen tilanteen huomioimista päätöksenteossa.

Mahdollisuus henkilökohtaiseen palveluun sekä Kansaneläkelaitoksen ja hyvinvointialueen yhteistyön ohjaaminen laissa ovat tärkeitä, jotta voidaan varmistaa asiakkaan kannalta hyvä ja tarkoituksenmukaisen palvelun toteutuminen. Tiivis ja asiakasta hyödyttävä yhteistyö, kuten kasvokkaiset tapaamiset asiakkaan kanssa ja digitaalinen tietojenvaihto ja yhteydenpito Kansaneläkelaitoksen ja sosiaalihuollon välillä, ovat olennaisen tärkeitä.

Sosiaalihuollon taloudellisen tuen palvelu on tärkeä lisäys sosiaalihuoltolakiin.

Sosiaalihuollon asiakkaina on yhä enemmän henkilöitä, joiden taloudellinen tilanne on pitkään ollut vaikea ja lisäksi muut elämänhallinnan haasteet hankaloittavat asiakkaiden elämää.

Kannatamme kuntouttavasta työtoiminnasta aiheutuvien korvausten siirtämistä lakiin kuntouttavasta työtoiminnasta.

Kansaneläkelaitoksen ja sosiaalihuollon yhteistyön tarkempi sääntely on tervetullut lisä lakiin. Erityisesti pidämme hyvänä sitä, että Kansaneläkelaitoksen on huomioitava sosiaalihuollon lausunnot päätöksenteossaan.

Toimeentulotukilaki

Luku 1

Yleiset säännökset

1 § Kumoaminen:

Hämeenlinnan kaupunki kannattaa pykälän 3. momentin kumoamista ja kuntouttavan työtoiminnan matkakorvausten siirtämistä lakiin kuntouttavasta työtoiminnasta.

3 § Perhekäsité:

Pidämme perhekäsitteeseen tehtyjä lisäyksiä hyvinä.

5 § Toimeentulotukiasiain valtakunnallinen ja alueellinen neuvottelukunta:

Valvonta ja seuranta ovat tärkeitä myös toimeentulotuen suhteen, mutta pohdimme, onko valtakunnallinen ja alueellinen neuvottelukunta ilman mahdollisuutta sitoviin suosituksiin liian raskas koneisto. Mikä sen tarkoitus lopulta olisi.

Luku 2

Toimeentulotuen määräytyminen ja rakenne

Kannatamme luvun uutta otsikkoa, se on selkeä ja raamittaa lain tulkintaa ja toimeenpanoa paremmin kuin vanha otsikko.

6 § Toimeentulotuen määräytyminen:

Harkinnan käyttäminen perustoimeentulotukea määrättäessä on tärkeää. Laskelman ylijäämän suuruudesta riippumatta asiakkaan tilannetta tulee aina katsoa kokonaisuutena. Esimerkiksi vuokravakuuden maksusitoumustapauksissa tulee arvioida asiakkaan tilanne aina yksilökohtaisesti, eikä vakuutta pidä evätä vain siksi, että muutto on Kansaneläkelaitoksen näkemyksen mukaan mukavuussyistä tapahtuva.

Kiireellinen tuen tarve tulee ottaa myös entistä paremmin huomioon perustoimeentulotukea myönnettäessä.

7 § Perustoimeentulotuki:

Pidämme ehdotettuja muutoksia hyvinä.

Uusi säännös on selkeyttävä.

7 a § Asumismenot:

Ehdotamme, että lakiesityksessä Kansaneläkelaitosta veloitetaan myöntämään vuokravakuus asiakkaalle, jos

- a) uusi asunto on kohtuuhintainen
- b) uusi asunto on hieman halvempi kuin nykyinen
- c) asiakas haluaa muuttaa sosiaalisista syistä
- d) asiakas muuttaa opiskelujen vuoksi toiselle paikkakunnalle
- e) asiakkaan aiemmat vuokravakuudet eivät ole realisoituneet

Tällä hetkellä Kansaneläkelaitos ei myönnä vuokravakuutta perustoimeentulotukiasiakkaalle, jos muutolle ei ole taloudellista (huomattavasti halvempi asunto) perustetta tai Kansaneläkelaitos ei ole kehottanut asiakasta muuttamaan halvempaa asuntoon.

Perustoimeentulotuen asiakkailla pitää olla yhtäläinen oikeus muuttamiseen kuin muillakin.

7 c § Täydentävä toimeentulotuki:

Pidämme esitettyjä tarkennuksia tärkeinä. Erityisesti Kansaneläkelaitoksen laskelman ottaminen säännönmukaisesti täydentävän toimeentulotuen arvioinnin perusteeksi, on hyvä. Se ohjaa tuen myöntämistä oikeilla/tarkoituksenmukaisilla perusteilla.

8 § Ehkäisevä toimeentulotuki:

Katsomme, että myös ehkäisevän toimeentulotuen perustana voi olla Kansaneläkelaitoksen laskelma.

11 § Huomioon otettavat tulot:

Pidämme hyvänä säännöksen lisäkriteerin kumoamista ja ansiotulojen huomiomatta jättämistä 150 euron osalta.

13 § Toimeentulotuen määräytymisaika ja laskelma:

Ehdotamme, että tulona otettaisiin huomioon vain asiakkaan tosiasialliset tulot eikä ennakolta oletettavia tai mahdollisia tuloja, kuten esimerkiksi veikkausvoitot. Tällaiset tulot voidaan ottaa huomioon takautuvasti, mikäli asiakas on niitä tuen myöntämisen jälkeen saanut.

Luku 3

Menettely toimeentulotukiasioissa

14 d § Toimeentulotukiasioiden järjestäminen ja asiakkaan oikeus henkilökohtaiseen palveluun:

Pidämme erityisen tärkeänä sitä, että toimeentulotuen saavutettavuus toteutuu kaikkein haavoittuvimmassa asemassa oleville erityisryhmien asiakkaille. Siksi on tärkeää, että laissa säädetään asiakkaan oikeudesta henkilökohtaiseen asiointiin muiden asiointitapojen rinnalla.

Hyvänä lisäyksenä pidämme myös sitä, että laissa säädetään Kansaneläkelaitoksen ja hyvinvointialueen yhteistyöstä asiakkaan asiassa.

Pidämme erinomaisena lisäyksenä seitsemän arkipäivän määräaikaan asiakkaan henkilökohtaiseen palveluun liittyen sekä Kansaneläkelaitoksessa että hyvinvointialueella sosiaalihuollossa.

14 e § Toimeentulotukiasioita koskeva Kansaneläkelaitoksen ja hyvinvointialueen yhteistyö:

Kansaneläkelaitoksen ja hyvinvointialueen yhteistyöhön velvoittava lisäys lakiin on mielestämme tärkeä. Näemme tässä säännöksessä hyvän ohjauksen asiakasta hyödyttävään monialaiseen yhteistyöhön.

14 § Perusosan alentamista koskeva menettely:

Pidämme hyvänä sitä, että säännökseen tulee selkeästi asiakkaalle mahdollisuus antaa selvityksensä ennen perusosan alentamista. Erityisesti nuorten kohdalla on hyvä, että tehdään palvelutarpeen arviointi.

15§ Sosiaalihuollon lausunto:

Erittäin tärkeä lisäys lakiin on sosiaalihuollon asiantuntijalausunnon huomioiminen Kansaneläkelaitoksessa perustoimeentulotukiasian käsittelyssä.

Katsomme, että säännöksen rajaava osuus kuitenkin tulisi jättää laista pois.

16 § Toimeentulotuen maksaminen:

Maksusitoumus on ollut käytössä jo aiemmin, eikä mielestämme ole tarpeen säätää sen käytöstä näin tarkkaan lailla. Maksusitoumusta käytetään aina harkinnan mukaan ja pääsääntöisesti (perus)toimeentulotuki maksetaan rahana asiakkaalle.

Pimiä Virve
Hämeenlinnan kaupunki